

Suvestinė redakcija nuo 2021-07-13

Įsakymas paskelbtas: TAR 2020-11-10, i. k. 2020-23541

**VALSTYBINĖS SAUGOMŲ TERITORIJŲ TARNYBOS
PRIE APLINKOS MINISTERIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL GAMTOS PAVELDO OBJEKTŲ SCHEMŲ RENGIMO, REGISTRAVIMO IR
APSKAITOS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2020 m. lapkričio 6 d. Nr. V-113
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 28 straipsnio 3 dalimi ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. liepos 12 d. nutarimo Nr. 597 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą“ 2.1. papunkčiu:

1. **T v i r t i n u** Gamtos paveldo objektų schemų rengimo, registravimo ir apskaitos tvarkos aprašą (pridedama).

2. **P r i p a ž į s t u** netekusiu galios Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2020 m. balandžio 29 d. įsakymą Nr. V-46 „Dėl Gamtos paveldo objektų schemų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Direktorius

Albertas Stanislovaitis

GAMTOS PAVELDO OBJEKTŲ SCHEMŲ RENGIMO, REGISTRAVIMO IR APSKAITOS TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Gamtos paveldo objektų schemų rengimo, registravimo ir apskaitos tvarkos aprašas (toliau vadinama – Aprašas) nustato gamtos paveldo objektų schemų rengimo reikalavimus, jų registravimo ir apskaitos tvarką.
2. Gamtos paveldo objektų (toliau – Objektai) schemas (toliau – Schemas) rengiamos siekiant nustatyti Objektų ir jų buferinės apsaugos zonų bei pazonių ribas. Schemas rengiamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų įstatymu ir šiuo Aprašu.
3. Objektų apsaugos režimai nustatomi ir veikla juose reglamentuojama Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu ir Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu.
4. Objektų skelbimo iniciatoriais (toliau vadinama – Iniciatorius) gali būti savivaldybės administracija ir/ar kitos valstybės, savivaldybių institucijos, nevalstybinės organizacijos, kiti juridiniai ir fiziniai asmenys. Pasiūlymai dėl Objektų skelbimo turi atitikti Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą, visuomenės poreikius ir būti pagrįsti mokslinių tyrimų išvadomis.
5. Objektų skelbimo ir Schemų rengimo organizatorius (toliau – Organizatorius) yra Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos. Organizatorius savo iniciatyva gali inicijuoti gamtos objektų skelbimą saugomais.
6. Objektams skelbiami pavieniai arba tankias grupes sudarantys gamtos objektai, turintys išskirtinę ekologinę, mokslinę, kultūrinę ar estetinę vertę, svarbūs vietos bendruomenės interesams, pažintinio turizmo plėtrai ir kuriems išsaugoti būtinas specialus apsaugos ir naudojimo režimas.
7. Šiame Apraše naudojamos sąvokos atitinka išvardytuose teisės aktuose naudojamas sąvokas.

II. OBJEKTŲ SCHEMŲ RENGIMO IR TVIRTINIMO PROCESAS

8. Iniciatorius Organizatoriui teikia laisvos formos prašymą paskelbti gamtos objektą saugomu. Prie prašymo pridedamas gamtos objekto aprašymas: skelbiamo saugomu gamtos objekto vertę pagrindžianti informacija (objekto fiziniai parametrai, medžiaginė sudėtis, išskirtinių savybių, estetinės vertės aprašymas, svarba vietos bendruomenei ir turizmo plėtrai) ir preliminarus ribų planas;
9. Organizatorius išnagrinėjęs prašymą ir pridėtus dokumentus parengia išvadą dėl tikslingumo skelbti gamtos objektą saugomu. Jeigu pateiktos medžiagos nepakanka numatomo skelbti saugomu gamtos objekto vertei nustatyti, Organizatorius kreipiasi į kompetentingas institucijas arba į Iniciatorių dėl papildomos medžiagos pateikimo;
10. Nustačius, kad gamtos objektas atitinka skelbimo saugomu kriterijus, Organizatorius Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. D1-491 „Dėl pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo ir pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijos sudarymo patvirtinimo“ nustatyta tvarka teikia pasiūlymą svarstyti Pasiūlymų dėl saugomų

teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijai (toliau – Komisija). Jei Komisija pritaria Objekto steigimui, gavęs aplinkos ministro sprendimą dėl Objekto steigimo, Organizatorius parengia Objekto schemą, kurioje:

10.1. masteliu M 1:500 arba M 1:1000 (galima naudoti ir kitą mastelį Objekto riboms ir zonoms aiškiai ir įskaitomai išreikšti) ant ortofotografinio žemėlapiu pažymėtos Objekto ir jo buferinės apsaugos zonos bei pazonių (jei tokie išskiriami) ribos, taip pat registruotų žemės sklypų ribos;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [V-148](#), 2021-07-12, paskelbta TAR 2021-07-12, i. k. 2021-15742

10.2. įrašyti Objekto, savivaldybės ir seniūnijos, o savivaldybėse, kuriose seniūnijų nėra – tik savivaldybės, į kurias Objektas patenka, pavadinimai, Objekto koordinatės bei koordinacių sistemos pavadinimas;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [V-148](#), 2021-07-12, paskelbta TAR 2021-07-12, i. k. 2021-15742

10.3. įkarpa, nurodanti Objekto padėtį savivaldybėje ir seniūnijoje, o savivaldybėje, kurioje nėra seniūnijos – įkarpa, nurodanti Objekto padėtį savivaldybėje;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [V-148](#), 2021-07-12, paskelbta TAR 2021-07-12, i. k. 2021-15742

10.4. legenda (sutartiniai ženklai);

10.5. linijinis mastelis;

10.6. metrika (įrašai, nurodantys Organizatorių, naudojamų duomenų nuosavybę).

11. Objektų teritorijų ribos nustatomos laikantis šių reikalavimų:

11.1. botaninių Objektų – pavienių medžių ir krūmų – teritorijos sutampa su medžio lajos projekcija į žemės paviršių, laikant, kad ji yra simetriška visomis kryptimis, o jos skersmuo atitinka didžiausią faktinį medžio lajos skersmenį;

11.2. botaninių Objektų – medžių grupių – teritorijos sutampa su medžių lajų projekcijų į žemės paviršių (laikant kad jos yra simetriškos visomis kryptimis, o jų skersmuo atitinka didžiausią faktinį medžių lajų skersmenį) ir tarp jų esančios žemės plotu;

11.3. botaninių Objektų – dendrologinių rinkinių ir dendrologinę vertę turinčių parkų – teritorijos sutampa su faktinėmis šių teritorijų ribomis (tapatinamos su apželdinimo projekte nustatytomis rinkinio ribomis ar registruotomis žemės sklypo ribomis);

11.4. botaninių Objektų – saugomų augalų ir grybų augaviečių – ir zoologinių Objektų teritorijos nustatomos pagal inventorizacijos faktą;

11.5. hidrografinių Objektų – ežerų, įlankų, upių atkarpų ir kitų vandens telkinių teritorijos sutampa su vandens telkinio arba jo dalies ribomis;

11.6. hidrografinių Objektų – salų, pusiasalių ir kt. sausumos dalių teritorijos sutampa su šių dalių teritorijomis ir 5 m vandens telkinio akvatorijos dalimi aplink Objektą;

11.7. hidrogeologinių Objektų – šaltinių ir versmių – teritorijos apima jų iškrovos vietą, natūraliai ar istoriškai susiformavusį vandens telkinį/baseinėlį, nutekančio vandens vagą iki jos įsiliejimo į kitą vandens telkinį, o upių ištakų atveju iki sąlyginės ribos, kur šaltinio srovė virsta upeliu (visais atvejais ne daugiau kaip 100 m nuo iškrovos vietos), taip pat šių vandens telkinių pakrantės apsaugos juostą ir tiesiogiai su šaltinio poveikiu susijusias gretimas teritorijas (sufozinių cirka, linijinės erozijos apraiškas, išnašų kūgius);

11.8. geomorfologinių Objektų teritorijų ribos sutampa su šių reljefo formų ribomis (viršutine ar apatine reljefo formos briauna) arba, esant pakankamam duomenų kiekiui, su geomorfologinės struktūros (sąnašų klodu) ribomis. Į šių Objektų teritorijas gali būti neįtraukiama po kelių ir gatvių važiuojamąja dalimi ar nustatyta tvarka registruotais statiniais esanti žemė;

11.9. geologinių Objektų – riedulių ir konglomerato uolų – teritorijos sutampa su šių objektų projekcija į žemės paviršių, laikant kad ji yra simetriška visomis kryptimis, o jos skersmuo atitinka didžiausią faktinį horizontalų objekto matmenį;

11.10. geologinių Objektų – smegduobių ir olų – teritorijos sutampa su šiomis formomis pagal faktinius inventorizacijos duomenis;

11.11. geomorfologinių Objektų – skardžių, ir geologinių Objektų – atodangų – teritorijos sutampa šių reljefo formų ir tiesiogiai su jais susijusių antrinių darinių (linijinių erozijos židinių, nuobirynų, išnašų kūgių) teritorijomis;

11.12. į Objekto teritoriją gali būti neįtraukiama po kelių ir gatvių važiuojamąja dalimi ar nustatyta tvarka registruotais statiniais esanti žemė.

Papildyta papunkčiu:

Nr. [V-148](#), 2021-07-12, paskelbta TAR 2021-07-12, i. k. 2021-15742

12. Nustatomos ne siauresnės nei Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 62 straipsniu nustatyti plotai Objektų buferinės apsaugos zonos. Jei Schemoje nenurodoma kitaip, laikoma kad buferinės apsaugos zonos ribos sutampa su fizinės ir vizualinės apsaugos pazonių ribomis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-148](#), 2021-07-12, paskelbta TAR 2021-07-12, i. k. 2021-15742

13. Objekto schema rengiama, Objekto teritorijos ir jo buferinės apsaugos zonos ribos braižomos skaitmeniniu formatu valstybinėje (LKS-94) koordinacių sistemoje. Riboms nustatyti turi būti naudojami naujausi oficialių valstybinių kadastrų, registrų ir kartografinio pagrindo duomenų bazių duomenys. Nustatant Objekto teritorijos ir jo buferinės apsaugos zonos ribas, nauji erdviniai duomenys apie ribas turi būti įskaitmeninti ir atitikti M 1:1000, o urbanizuotoje teritorijoje – M 1:500 tikslumo reikalavimus. Erdviniai duomenys apie ribas paruošiami skaitmeniniu formatu, tinkančiu atviram duomenų apsikeitimui (shp, xml ar gml 2 formatu) bei tinkančiu pateikti specialiųjų žemės naudojimo sąlygų duomenų bazei. Plotiniai zonų duomenys turi būti topologiškai tvarkingi.

14. Informacija apie rengiamą sprendimą patvirtinti Objekto schemą, likus ne mažiau kaip 20 darbo dienų iki planuojamo aplinkos ministro įsakymo patvirtinti Objekto schemą priėmimo dienos, turi būti paskelbta atitinkamos savivaldybės, ir Organizatoriaus interneto svetainėje. Aplinkos ministro įsakymo projektas dėl Objekto schemos patvirtinimo ar nuoroda, kur galima susipažinti su šiuo projektu, likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų iki aplinkos ministro įsakymo priėmimo dienos turi būti paskelbta viename iš nacionalinių ir viename iš vietinių laikraščių, jeigu toks leidžiamas numatomo Objekto vietoje, savivaldybės ir Organizatoriaus interneto svetainėje nurodant nustatomas teritorijas ir jose taikytinas specialiąsias žemės naudojimo sąlygas.

15. Parengta Objekto schema teikiama aplinkos ministrui tvirtinti.

16. Pasikeitus savybėms, dėl kurių gamtos objektas buvo paskelbtas saugomu, ar įvertinus pasikeitusias teisines aplinkybes Objekto schema keičiama taip pat, kaip rengiama nauja. Paskelbtų Objektų Schemų keitimui netaikomas 10 punkte nustatytas svarstymas Komisijoje.

III. OBJEKTŲ REGISTRAVIMAS IR APSKAITA

17. Objektai įregistruojami ir išregistruojami, duomenys apie juos tvarkomi Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. rugsėjo 27 d. nutarimu Nr. 766 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro nuostatų patvirtinimo“, nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro duomenų bazėje kaupiama, registruojama ir saugoma visa informacija apie Objektus: Objekto vertės pagrindimas ir teritorijos aprašymas, Objekto fotografinė ir planinė medžiaga, Objekto ar jo elementų fotofiksacija, kita archyvinė ir tyrimų medžiaga.

18. Patvirtinus Objekto schemą:

18.1. Objektas ir /ar jo ribos ir buferinės apsaugos zonos ribos registruojamos Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastru Lietuvos respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro tvarkymo ir registravimo taisyklėse, patvirtintose Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2008 m. sausio 30 d. įsakymu Nr. V-54 „Dėl

Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro objektų tvarkymo ir registravimo taisyklių patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

18.2. Nekilnojamojo turto kadastro ir nekilnojamojo turto registro tvarkytojui pateikiamas pranešimas apie Objekto ir /ar jo teritorijos ribas ir buferinės apsaugos zonos ribas;

18.3. Organiztorius, aplinkos ministru patvirtinus Schemas, Lietuvos Respublikos specialiuju žemės naudojimo sąlygu įstatymo 11 straipsnyje nurodytais terminais, būdais, priemonėmis praneša savininkui, valstybinės ar savivaldybės žemės patikėtiniui, taip pat fiziniam ar juridiniam asmeniui ar jų padaliniam, naudojantiems žemę pagal nekilnojamojo turto registre įregistruotą sutartį, ir (ar) šioje nustatytoje teritorijoje esančių Nekilnojamojo turto registre įregistruotų nekilnojamųjų daiktų savininkams ar patikėtiniams apie žemės sklypui taikytinas specialiąsias žemės naudojimo sąlygas (arba pateikia nuorodą, kur su jomis galima susipažinti) ir aplinkos ministro įsakymą, kuriuo buvo patvirtinta Objekto schema. Tuo pačiu raštu, esant pagrindui, informuojama apie teisę kreiptis dėl kompensacijos sumokėjimo. Kompensacijos už veiklos apribojimus mokamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 32¹ straipsniu.

19. Išnykus savybėms, dėl kurių gamtos objektas buvo paskelbtas saugomu, ar įvertinus pasikeitusias teisingas aplinkybes, objekto apsaugos statusas gali būti:

19.1. panaikinamas: Schema aplinkos ministro pripažįstama netekusia galios, Objektas išregistruojamas iš Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastro, Nekilnojamojo turto kadastro ir Nekilnojamojo turto registro tvarkytojui ir žemės sklypo savininkui ar naudotojui pateikiamas pranešimas apie Objekto ir /ar jo teritorijos ribų ir buferinės apsaugos zonos ribų panaikinimą;

19.2. pakeičiamas: savivaldybės administracijai paskelbus Objektą savivaldybės saugomu tomis pačiomis ribomis (patvirtinus tą pačią Schemą), Schema aplinkos ministro pripažįstama netekusia galios, atitinkamai koreguojami įrašai Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų valstybės kadastrė.

20. Objektų schemų rengimui ir jų apskaitai organizuoti gali būti naudojamos biudžeto lėšos, taip pat specialiuju ir tarptautiniu programų, juridiniu ir fiziniu asmenų paramos, kitos teisėtai įgytos lėšos.

Pakeitimai:

1.

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Įsakymas

Nr. [V-148](#), 2021-07-12, paskelbta TAR 2021-07-12, i. k. 2021-15742

Dėl Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2020 m lapkričio 6 d. įsakymo Nr. V-113 „Dėl Gamtos paveldo objektų schemų rengimo, registravimo ir apskaitos tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo